

U S T A W A

z dnia 2022 r.

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236 oraz z 2022 r. poz. 655) w art. 157:

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezes sądu okręgowego ustanawia biegłych sądowych i prowadzi ich listę w systemie teleinformatycznym udostępnionym i administrowanym przez Ministra Sprawiedliwości. Administratorami danych osobowych w systemie teleinformatycznym są Minister Sprawiedliwości i prezesi sądów okręgowych, w zakresie wykonywanych zadań.”;

2) po § 1 dodaje się § 1a–1d w brzmieniu:

„§ 1a. Na liście, o której mowa w § 1 zamieszcza się następujące dane dotyczące biegłego sądowego:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) nr PESEL, o ile biegły sądowy go posiada;
- 3) adres do korespondencji;
- 4) adres poczty elektronicznej i nr telefonu;
- 5) termin, do którego biegły sądowy został ustanowiony;
- 6) dane dotyczące specjalizacji;
- 7) okręg sądowy, w którym biegły sądowy został ustanowiony.

§ 1b. Prezes sądu okręgowego udostępnia sądom, Ministrowi Sprawiedliwości, Prokuratorowi Generalnemu, prokuratorom powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorom Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu listę, o której mowa w § 1, za pośrednictwem wskazanego tam systemu teleinformatycznego, w zakresie danych w niej zawartych.

§ 1c. Lista biegłych sądowych, pozbawiona adresu do korespondencji, adresu poczty elektronicznej i numeru telefonu, o ile biegły, na wezwanie prezesa sądu okręgowego do złożenia oświadczenia w tym przedmiocie, nie wyraził zgody na ich udostępnianie,

a także pozbawiona numerów PESEL, dostępna jest dla pozostałych zainteresowanych w siedzibie sądu oraz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wskazanego w § 1.

§ 1d. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, minimalną funkcjonalność oraz warunki organizacyjno-techniczne funkcjonowania systemu teleinformatycznego, o którym mowa w § 1, uwzględniając zapewnienie bezpieczeństwa danych, w tym ochronę przed nieuprawnionym ich ujawnieniem i dostępem.”.

Art. 2. 1. Prezes sądu okręgowego, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu, przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości aktualną listę biegłych sądowych prowadzoną na podstawie przepisów dotychczasowych. Lista biegłych sądowych jest przekazywana w formie dokumentu elektronicznego zapisanego w jednym z formatów określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 18 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070 oraz z 2022 r. poz. 1087).

2. Minister Sprawiedliwości dokonuje migracji danych z list, o których mowa w ust. 1, do systemu teleinformatycznego, w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania.

Art. 3. 1. Biegły sądowy, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy, przekazuje właściwemu prezesowi sądu okręgowego dane, o których mowa w art. 157 § 1a pkt 2 i 4 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Prezes sądu okręgowego, w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania danych, o których mowa w ust. 1, wprowadza otrzymane dane do systemu teleinformatycznego.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art. 2, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Zastępca Dyrektora Departamentu Prawa Gospodarczego

Emil Szczepanik – sędzia

/podpisano elektronicznie/

UZASADNIENIE

Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniu Sądowym (dalej ROBUS), to usługa wywodząca się z rozwiązania zaprojektowanego i wdrożonego w ramach projektu pt.: „Wymiana danych pomiędzy sądami powszechnymi a samorządami zawodowymi” (dalej RPA). ROBUS, to rozwiązanie, które odpowiada na potrzeby w zakresie usprawnienia dostępu sądów powszechnych do aktualnej, zbiorczej informacji o profesjonalnych uczestnikach postępowania sądowego. ROBUS ma za zadanie bieżące wsparcie funkcjonowania jednostek organizacyjnych wymiaru sprawiedliwości, a celem ROBUS-a jest dalsze usprawnianie wymiany danych, zainicjowanej projektem RPA, co wpisuje się w założenie usprawnienia postępowań sądowych poprzez zmniejszenie ilości błędów w toku wyznaczania lub weryfikacji statusu zawodowego – początkowo pełnomocników – a obecnie również kolejnych grup zawodowych. Kolejnym etapem rozwoju jest również zarządzanie i udostępnianie informacji o biegłych sądowych, co przyczyni się do wzrostu efektywności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Pozwoli bowiem na prowadzenie list biegłych nie jak dotychczas – wyłącznie w postaci papierowej, ale w postaci elektronicznej, a zatem usprawni proces aktualizacji i pozyskiwania, a następnie udostępniania uprawnionym informacji o biegłych sądowych na potrzeby postępowań sądowych.

Obecnie obowiązujące regulacje dotyczące przetwarzania danych osobowych biegłych sądowych, stanowią podstawę do przetwarzania tych danych w ROBUS, jedynie w zakresie udostępnionym na stronach internetowych sądów zgodnie z § 122 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2046). W praktyce są to: imię i nazwisko biegłego, specjalizacja oraz termin, do którego został ustanowiony. Informacje te jako dotyczące osoby pełniącej funkcję publiczną i związane z pełnieniem tej funkcji, stanowią informację publiczną i nie podlegają ochronie ze względu na prywatność (art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176, z późn. zm.)). Inne dane (np. adres do korespondencji, numer telefonu) zamieszczane są na tych listach jedynie za zgodą biegłego. W celu zamieszczenia w Rejestrze szerszego katalogu danych osobowych niezbędne jest dokonanie we wskazanym zakresie odpowiednich zmian legislacyjnych.

Rozwiązaniem niezbędnym dla zapewnienia gwarancji prawnych i spełnienia wymagań uregulowania zagadnień związanych z przetwarzaniem danych osobowych biegłych sądowych

w drodze przepisów o randze ustawowej jest nowelizacja ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z późn. zm.).

Projektowane przepisy określają rolę prezesów sądów okręgowych i Ministra Sprawiedliwości oraz zakres i cele przetwarzania danych osobowych.

Zgodnie z projektowanym art. 157 § 1 Minister Sprawiedliwości jest podmiotem, udostępniającym i administrującym system teleinformatyczny, w którym prowadzona jest lista biegłych, jak również obok prezesów sądów okręgowych pełni funkcję administratora danych osobowych, każdy w zakresie wykonywanych zadań. W omawianej sytuacji, Minister Sprawiedliwości i prezesi sądów okręgowych mają status współadministratorów, o których mowa w art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1.). Natomiast w zakresie prowadzenia przedmiotowego systemu teleinformatycznego, mają zastosowanie zasady określone w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070 oraz z 2022 r. poz. 1087).

Projektowana regulacja przewiduje również dodanie przepisów stanowiących podstawę przetwarzania danych osobowych biegłych w zakresie: imienia i nazwiska biegłego, numeru PESEL, specjalizacji, terminu, do którego biegły został ustanowiony, adresu do korespondencji, numeru telefonu i adresu poczty elektronicznej, jak również okręgu sądowego, w którym biegły został ustanowiony.

Zapewnienie podstawy prawnej dla uzyskania dostępu do danych obejmujących numer PESEL biegłego, konieczne jest z uwagi na potrzebę zagwarantowania jednoznacznej identyfikacji takiej osoby. W chwili obecnej, jedynym atrybutem jednoznacznie i niezaprzeczalnie identyfikującym obywatela polskiego, jest właśnie numer PESEL (może bowiem dojść do sytuacji, w której na liście biegłych figurować będą osoby o identycznym imieniu i nazwisku).

Analogiczne przepisy w zakresie udostępniania sądom i Ministrowi Sprawiedliwości numerów PESEL funkcjonują już w ustawach regulujących zawody radcy prawnego (art. 60¹ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75, z późn. zm.))

i adwokata (art. 58a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651, z późn. zm.)).

Zatem, korzystając z istniejących praktyk, należy przenieść to rozwiązanie również na regulacje dotyczące biegłych sądowych.

Ponadto, wskazać należy, że uzupełnienia danych o numer PESEL osób figurujących w systemie ROBUS jest niezbędne dla dalszego rozwoju systemu i jego integracji z Portalem Informacyjnym, który w przyszłości będzie również wykorzystywany w celu przekazywania biegłym sądowym informacji o postępowaniu sądowym, zapewnianiu dostępu do akt sądowych drogą elektroniczną, czy też komunikacji dwukierunkowej pomiędzy biegłym a sądem.

Obecne kierunki w zakresie informatyzacji wymiaru sprawiedliwości dążą do cyfryzacji wszelkich rejestrów i baz, z których korzystają sądy powszechne. Przetwarzanie danych w systemie teleinformatycznym jest wygodniejsze, ale również bardziej wiarygodne, gdyż aktualizacja danych, do których dostęp uzyskują sądy odbywa się w sposób automatyczny i nie jest związana z koniecznością przesyłania list w postaci skanów dokumentów papierowych. Stąd też należy uznać, że wyposażenie sądów w możliwość uzyskania danych kontaktowych do biegłego sądowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest pożądana i odpowiada zmianom prowadzonym również w innych obszarach prawa procesowego.

W zakresie ochrony danych osobowych przetwarzanych w systemie ROBUS należy wskazać, iż od początku jego funkcjonowania, tj. od 2016 r. za jego pośrednictwem udostępniane są, uprawnionym podmiotom (w szczególności sądom), informacje o profesjonalnych uczestnikach postępowań sądowych, w tym radcach prawnych i adwokatach, zawierających również, w oparciu o istniejące już podstawy prawne, numer PESEL tych osób.

System ten był projektowany w taki sposób, że nie identyfikuje się obecnie w nim podatności i zagrożeń dla ochrony danych osobowych. Dostęp do systemu jest reglamentowany, nadawany na wniosek uprawnionych podmiotów i zapewnia rozliczalność dostępu.

Od momentu wdrożenia systemu ROBUS nie odnotowano przypadku naruszenia ochrony danych osobowych w systemie. Tym samym uznać można, że już w fazie projektowania systemu prawidłowo zidentyfikowano ryzyka i uwzględniono środki służące wyeliminowaniu zagrożenia naruszenia ochrony danych osobowych.

Tym samym można przyjąć, że ryzyka naruszenia ochrony danych osobowych – rozumiane jako kombinacja prawdopodobieństwa wystąpienia określonego zdarzenia oraz jego skutków – nie są obecnie identyfikowane, bowiem budowa Systemu oraz funkcjonalności zapobiegają możliwości ich zmaterializowania się.

W projekcie, określając zakres i cele przetwarzania danych zawartych na listach biegłych sądowych, przyjęto, że będą one udostępniane sądom, Ministrowi Sprawiedliwości, Prokuratorowi Generalnemu, prokuratorom powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorom Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, za pośrednictwem przedmiotowego systemu teleinformatycznego, w zakresie wszystkich danych w nich zawartych (§ 1b). Natomiast w przypadku pozostałych zainteresowanych, udostępniana w siedzibie sądu oraz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, lista biegłych sądowych, pozbawiona będzie adresu do korespondencji, adresu poczty elektronicznej i numeru telefonu, o ile biegły, na wezwanie prezesa sądu okręgowego do złożenia oświadczenia w tym przedmiocie, nie wyraził zgody na ich udostępnianie, a także pozbawiona numerów PESEL (§ 1c). Powyższe ma na celu uczynienie zadość zasadom dotyczącym przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

Projektowana ustawa zawiera również upoważnienie do określenia w drodze rozporządzenia bardziej szczegółowych regulacji dotyczących funkcjonowania systemu teleinformatycznego, w którym będą przetwarzane przedmiotowe dane.

W projekcie przewidziano nadto odpowiednie przepisy przejściowe i *vacatio legis*, pozwalające na wprowadzenie przedmiotowych regulacji.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy zostały przeanalizowane pod kątem wpływu na małe i średnie przedsiębiorstwa. Przyjęte w projekcie rozwiązania nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Projekt nie będzie mieć wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu ograniczenie biurokracji ani mogących spowodować jej wzrost.

Projektowana regulacja nie będzie wymagała notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom i Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto, z chwilą skierowania do uzgodnień, konsultacji publicznych lub opiniowania, projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z uwagi na przyjęte w projekcie rozwiązania prawne, proponowany termin wejścia w życie niniejszej ustawy nie narusza zasady demokratycznego państwa prawnego.

W celu spełnienia wymogu, o którym mowa w § 42 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348), projekt został skierowany do Koordynatora OSR. Uwag nie zgłoszono.